

Verksamhetsrapport 2023

Samverkansforum äldre

Verksamhetsrapport 2023
Samverkansforum äldre
Maria Hälleberg Nyman

Innehåll

Organisation och uppdrag	3
Syfte och mål	5
Presentation för beredning för forskning och utbildning	5
Aktiviteter 2023	6
Kommunalt finansierade doktorander	7
Akademiskt vård och omsorgsboende	8
Publikationer	9
Reflektioner	10

Organisation och uppdrag

Samverkansforum äldre är benämningen på en långsiktig samverkan mellan Örebro läns tolv kommuner, Örebro universitet och region Örebro län.

Ordförandeskap och koordinatorfunktion är knutet till område FoU inom region Örebro län. Tjänstetrymmet för koordinatorfunktionen är 100 %, men är idag tillsatt med 60 % (två koordinatörer á 30 %) samt 20 % administratör.

Arbetet leds av en styrgrupp bestående av 10 medlemmar i högre chefs-/ledningsnivå samt en ledningsgrupp bestående av 10 medlemmar i mer verksamhetsnära ledningsfunktion. Båda grupperingarna har representation från de tre parterna (region, universitet och länets kommuner).

Två akademiska vård- och omsorgboenden (särskilda boenden för äldre) finns kopplade till Samverkansforum äldre, ”Trädgårdarna” i Örebro kommun och ”Akvarellen” i Kumla kommun.

Som ett resultat av den externa utvärderingen av Samverkansforum äldre som gjordes under 2022 togs beslutet att se över organisationen och ledningsstrukturen för Samverkansforum Äldre. Kristina Arnrup och Ingmar Ångman fick uppdraget att skissa på ett underlag för organisationen och strukturen och en ny överenskommelse.

Den nya överenskommelsen, som gäller från 2023-07-01, har förankrats i såväl Universitetssjukvårdskommittén som Chefsgruppen för social välfärd samt vård och omsorg samt presenterats för och formellt antagits av Presidiegruppen.

Den nya överenskommelsen innebär en tydligare organisation och ledningsstruktur bestående av en styrgrupp och en operativ ledningsgrupp. Styrgruppen utgör också styrgrupp för de akademiska vård- och omsorgsboendena i den mån frågorna sammanfaller.

Styrgruppen som består av personer i befattningar med beslutsmandat leds av Områdeschef FoU (eller av denne utsedd) och inkluderar från Region Örebro län även: Områdeschef Välfärd och Folkhälsa, Områdeschef Nära Vård eller av dessa utsedda ersättare), Forskningsledare Äldre UFC (tillika ordförande i operativ ledningsgrupp), Medicinsk rådgivare chefsgrupp social välfärd samt vård och omsorg samt Enhetschef Utvecklingsenheten HS-förvaltningen. Länets kommuner representeras av: Två socialchefer representerande kommuner med akademiska vård- och omsorgsboenden samt en socialchef, utsedd av socialchefsnätverket i länet och representerande övriga kommuner. Örebro universitet representeras av: Dekaner för fakulteten för medicin och hälsa respektive fakulteten för humaniora och socialvetenskap (eller av dessa utsedda).

Det som tidigare haft benämningen ledningsgrupp bytte namn till operativ ledningsgrupp och fick en ökad och mer verksamhetsnära kommunal representation med representanter från de två akademiska vård- och omsorgsboendena samt två representanter från kommuner utan akademiska vård- och omsorgsboende.

Den operativa ledningsgruppen leds av Forskningsledare Äldre (UFC) och inkluderar från Region Örebro län även: En representant utsedd av OC Välfärd och Folkhälsa, en representant utsedd av OC Nära Vård, Verksamhetskoordinator(er) UFC, Forskningsledare Nära Vård samt Geriatrisk kompetens.

Länets kommuner representeras av: En representant från vardera Akademiskt vård- och omsorgsboende i Örebro och Kumla, två representanter (chefs nivå) från kommunal vård och omsorg i kommuner utan akademiskt vård- och omsorgsboende, förankrat i socialchefs nätverket.

Örebro universitet representeras av: Prefekter för institutionen för hälsovetenskaper respektive institutionen för beteende-, social- och rättsvetenskap (eller av dessa utsedda).

Under verksamhetsåret 2023 har fyra styrgruppsmöten och sju ledningsgruppsmöten genomförts.

För de akademiska vård- och omsorgsboendena fanns till och med juni 2023 en separat styrgrupp samt en arbetsgrupp för respektive boende. I och med att representanter för respektive akademiskt boende nu finns i den operativa ledningsgruppen utgår den separata styrgruppen för de akademiska boendena.

Syfte och mål

Uppdraget utgår från den senast antagna överenskommelsen (giltig from 2023-07-01) och den kompletterande handlingsplanen inkluderande planerade aktiviteter för perioden 2020-2023 (fastställd 2020-11-11). Syftet med Samverkansforum Äldre är att utgöra en länk mellan Region Örebro län, Örebro universitet och den kommunala vården och omsorgen för äldre och därigenom bidra till goda förutsättningar för vetenskaplig utveckling liksom till tvärprofessionell forskning i samverkan mellan parterna och med äldre personers delaktighet. Samverkansforum Äldre verkar genom att

- initiera till forskning och forskningssamverkan mellan parterna
- bidra med metodkunskap gällande implementering
- identifiera forskningspotential i utvecklingsarbeten
- erbjuda kunskapshöjande inslag

Målbild

- Vetenskapliga frågeställningar med relevans för berörda parter och verksamheter identifieras och leder till forskningsprojekt i samverkan
- Utvecklingen inom den kommunala vården och omsorgen för äldre främjas genom stöd och samverkan i implementeringsprojekt
- För ökad relevans och genomslag tillvaratas de äldres och anhörigas röst, tex genom samverkan i forsknings- och implementeringsprojekt

- Medarbetares breda kunskap och erfarenhet uppmärksammas och tillvaratas i vetenskapliga aktiviteter vilket ger ökad kompetens och en tydligare evidensbas.

Ovanstående syften har fått styra strukturen i handlingsplanen och följs även i nedanstående rapportering. Aktiviteter kopplade till syftena har diskuterats, planerats och rapporterats vid ledningsgruppens respektive styrgruppens möten. Som en övergripande aktivitet enligt handlingsplanen ingår även att göra strukturen och dess funktion känd inom berörda verksamheter genom informationsspridning i olika fora.

Presentation för Beredning för forskning och utbildning

Under 2023 har Samverkansforum presenterats för Beredningen för forskning och utbildning vid ett tillfälle, 2023-11-09.

Årets aktiviteter och den nya överenskommelsen presenterades av koordinator/forskningsledare Äldre (M. Hälleberg Nyman), två av de kommunalt finansierade doktoranderna presenterade sig och sina projekt (C. Börjesson, A. Björk) och en handledare presenterade sin roll (M. Matérne).

Aktiviteter 2023

Informationsspridning om Samverkansforum äldres uppdrag och funktion

Under år 2023 har information om Samverkansforum äldre givits i olika form och fora:

- Information av koordinator till studenter om Samverkansforum äldre i samband med fältstudie på Trädgårdarna under kursen Introduktionskurs i klinisk forskning 7,5hp.
- Vid två forskningscaféer i Kumla och ett i Karlskoga – presentation av Samverkansforum äldre, forskning inom kommunal vård, utvecklingsarbeten samt att deltagarna har fått diskutera egna tankar och idéer till områden med utvecklings och/eller forskningspotential. Forskningscaféerna har letts av koordinatorena, Forskningsledare Nära vård samt representant från HV.
- Nationell nätverksträff för akademiska noder – presentation av Samverkansforum äldre, kommunalt finansierade doktorander samt Trädgårdarna och Akvarellen
- Länsradion - information om forskning med fokus på äldre och Samverkansforum äldre
- Digitalt studiebesök på Akvarellen från Linnéuniversitetet och Kalmar kommun.
- Information om Samverkansforum äldre vid forskargrupsinternat samt vid fysiskt studiebesök på Akvarellen för forskargruppen PriLiv vid Mälardalens universitet.
- Information om arbetet kring kommunalt finansierade doktorander till Lisa Viktorsson, Forskningsstrateg Region Östergötland

Vidare har Samverkansforum äldre presenterats i olika nätverksmöten såsom exempelvis Nationell nätverksträff för akademiska vård- och omsorgsboenden (se

även under rubrik Akademiskt vård- och omsorgsboende), Nätverksträff för Vård- och omsorgschefer samt innovationsledare inom Innomera.

Initiera forskning och forskningssamverkan mellan parterna:

- En finansieringsmodell för doktorander inom kommunal hälso- och sjukvård har sjuösatts. Se separat rubrik nedan.
- Den 25 augusti 2023 anordnades en träff för kommunalt finansierade doktorander och deras handledare i syfte att skapa ett kontaktnät samt informera om finansiering, datalagring och Forskarskolan Nära vård.
- Karlskoga kommun har tillsammans med Maria Bennich, Örebro universitet gått in med en ansökan till FORTE för ett måltidsprojekt.

Bidra med metodkunskap gällande implementering:

Forskningsledarna för Nära vård samt Äldre bedriver aktivt implementeringsforskning. Inga önskemål har inkommit från verksamheterna om implementeringsstöd.

Identifiera forskningspotential i utvecklingsarbeten:

- Ett måltidsprojekt i Karlskoga kommun har identifierats och Karlskoga kommun har fått kontakt med forskare inom ämnet.

Erbjuda kunskapshöjande inslag:

- Koordinator och forskningsledare Äldre och Nära vård har gett stöd till medarbetare i kommunal verksamhet kring frågor om skrivande av examensarbeten och forskningsprojekt.
- Forskningsledarna Äldre och Nära Vård har haft möten med flera forskningsintresserade medarbetare i kommunerna samt med forskare för att diskutera eventuella forskningsprojekt inom forskningsområdena Äldres hälsa och Nära vård.

Kommunalt finansierade doktorander

I december 2022 beslutade KCRD (kommunchefs-/regiondirektörsnätverket) att bevilja 50 % finansiering under 18 månader till fyra medarbetare inom kommunal vård och omsorg. De fyra medarbetarna är:

- Lena Johansson, arbetsterapeut på Trädgårdarnas Vobo, Örebro med projektet Reablement på särskilt boende – genomförbarhet, hälsoeffekt, hälsoekonomi och erfarenheter hos äldre personer och personal.
- Alexandra Björck, arbetsterapeut på akvarellens Vobo, Kumla med projektet Samband mellan kognitiv nedsättning, livskvalité och aktivitet och hur rörelsebaserad interaktiv teknik kan inverka på dessa faktorer. Projektet har i december 2023 beviljats 4,9 miljoner kr från Familjen Kamprads stiftelse. Projektet har presenterats vid flera tillfällen under 2023 både lokalt och vid Nationellt nätverksträff för akademiska boenden/noder samt uppmärksammats i media.

- Camilla Börjesson, specialistsjuksköterska i palliativ vård, Örebro kommun med projektet Möjligheter till delaktighet vid besked om obotlig sjukdom och behov av palliativ vård inför livets slutskede för personer med intellektuell funktionsnedsättning, deras närstående och vårdpersonal.
- Tiina Luukkanen, specialistsjuksköterska inom vård av äldre, Kumla kommun med projektet Kliniskt resonemang och beslutsfattande i hemsjukvården för en kunskapsbaserad utbildning och omvårdnad.

Lena Johansson och Alexandra Björck antogs till forskarutbildning under 2022 och Camilla Börjesson och Tiina Luukkanen antogs under våren 2023. Camilla är antagen till forskarskolan Nära vård vid Örebro universitet och Alexandra är antagen till den nationella forskarskolan om åldrande och hälsa vid Lunds universitet.

Akademiskt vård-och omsorgsboende

Under forumets paraply finns även de två akademiska vård- och omsorgsboendena Trädgårdarna i Örebro och Akvarellen i Kumla. Koordinator för Samverkansforum äldre har kontinuerlig kontakt med dessa boenden och har etablerat former för att fånga upp idéer från verksamheterna, erbjudit och genomfört korta föreläsningar av forskare inom relevanta områden samt handlett i metodik. Koordinator har funnits tillgänglig för dialog kring pågående eller planerade utvecklingsprojekt, ev. med forskningspotential. Några aktuella projekt kopplade till respektive boende listas nedan.

Trädgårdarna i Örebro

- Lena Johansson, arbetsterapeut på Trädgårdarnas Vobo, Örebro, kommunalt finansierad doktorand med projektet Reablement på särskilt boende – genomförbarhet, hälsoeffekt, hälsoekonomi och erfarenheter hos äldre personer och personal.
- Annika Söderman, Örebro Universitet som genomförde sitt doktorandprojekt bland annat på Trädgårdarna har fått två artiklar med utgångspunkt i projektet publicerade under året (se nedan).
- Den s.k. ”Ensamhetsstudien” har genomförts och avslutats. Delar av datamaterialet har analyserats av två DSK studenter i sitt examensarbete på magisternivå. Examensarbetet är omarbetat till en vetenskaplig publikation och inskickad till tidskrift (se nedan).

Akvarellen i Kumla

- Akvarellen har bland annat fokus på välfärdsteknik och många tekniska produkter har testats för eventuellt införande i större omfattning i övriga vård- och omsorgsverksamheter.
  - Ett projekt om Virtuellt cykling med målet att öka livskvalitet och välbefinnande för hyresgästerna är grund för ett avhandlingsprojekt för en av de kommunalt finansierade doktoranderna anställd vid Akvarellen i Kumla, Alexandra Björck

- Möjligheternas rum är ett utvecklingsprojekt med ett show-room placerat på Akvarellen som innefattar olika delar, exempelvis digitala tekniker som finns att köpa i dagligvaruhandeln. Rummet utgör även ett kliniskt träningsrum för utbildning av personal i omvårdnad, förflyttningstekniker m.m.
- Akvarellen har även ett utvecklingsprojekt med ett mobilt gym vilket utgörs av en rullvagn utrustad med träningsredskap.
- Akvarellen har under år 2023 haft utvecklingsprojekt om matsituationen på boendet, bl.a. plockmat och kvällsrestaurang.

Det nationella nätverket för Akademiska vård- och omsorgsboenden omfattar i nuläget totalt 7 boenden (fyra i Stockholm, ett i Eskilstuna, ett i Örebro och ett i Kumla). Syftet med nätverket är att lära av varandras erfarenheter och att utveckla konceptet. Samverkansforum Äldres koordinatörer deltar i nätverksträffarna och kan därmed lyfta det för oss unika att även Regionen är en part kring de akademiska vård- och omsorgsboendena utöver universitetet.

Nätverket har regelbundna möten med växlande värdskap och i april 2023 stod Örebro län med Akvarellen, Trädgårdarna, Örebro universitet och Samverkansforum Äldre som värdar för den nationella nätverksträffen för Akademiska vård- och omsorgsboenden.

Publikationer

Utifrån ett forskningsprojekt om bevarande av värdighet hos äldre personer inom kommunal palliativ vård i Örebro kommun har under året två artiklar publicerats:

Söderman, A. , Hälleberg Nyman, M. , Werkander Harstäde, C. , Johnston, B. & Blomberg, K. (2023). Grasping a new approach to older persons' dignity: A process evaluation of the Swedish Dignity Care Intervention in municipal palliative care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*.

Söderman, A. , Werkander Harstäde, C. , Hälleberg Nyman, M. & Blomberg, K. (2023). Valuing the individual: evaluating the Dignity Care Intervention. *Nursing Ethics*, 30 (1), 86-105.

Utifrån ett projekt om mobila geriatriska team har en artikel publicerats:

Larsson K, Wallroth V, Schröder A. Efforts of a Mobile Geriatric Team from a Next-of-Kin Perspective: A Phenomenographic Study. *Healthcare*. 2023; 11(7):1038.

Inom reablement men utanför doktorandprojektet har ett manus skickats till vetenskaplig tidskrift:

Johansson L, Rosenberg L, & Arvidsson Lindvall M

Reablement in settings with frail older persons, relevance, benefits and challenges.

A scoping review .

Utifrån ett projekt om ensamhet på Trädgårdarna har ett manus skickats till vetenskaplig tidskrift:

Söderman, A., Arvidsson-Lindvall, M.

Older persons making a life closure: experiences of loneliness in a nursing home – a qualitative interview study.

Reflektioner

Den nya organisationen och ledningsstrukturen

Under 2024 hoppas vi kunna se effekter av den nya organisations- och ledningsstrukturen för Samverkansforum äldre. Genom större och mer verksamhetsnära kommunal representation i den operativa ledningsgruppen är förhoppningen att samverkan ska stärkas hela vägen ut i verksamheterna.

Kommunalt finansierade doktorander

De kommunalt finansierade doktorandernas handledare uttrycker att projekten och dess doktorander har etablerat nya nätverk och kontaktvägar som minskar avstånden mellan praktik, utbildning och forskning. Därmed kan vi skörda frukter av processen redan nu och inte bara vänta på disputerade personer eller publicerad forskning. Då detta är första gången den här modellen för kommunalt finansierade doktorander genomförs har en del frågetecken identifierats under 2023 såsom exempelvis riktlinjer för anspråk på projektmedel och tillgång till forskningsinfrastruktur. Dessa frågor har lösts efter hand och man uttrycker förståelse för att det kan vara oklarheter.

Forskningscafé

Under 2023 har forskningscaféer dragit igång vilket varit ett givande sätt att möta personal från olika yrkeskategorier inom kommunal vård och prata om forskning och utveckling under lediga former. De kommuner som haft forskningscaféer (Kumla och Karlskoga) har rapporterat att de varit mycket nöjda med aktiviteten och det har uttryckts intresse från ytterligare någon kommun. Dock upplevs det som svårt att få ”tillträde” till regionens övriga kommuner. En förhoppning är att koordinators medverkan vid exempelvis Nätverksträff för Vård- och omsorgschefer kan leda till att forskningscaféer kan hållas i fler av länets kommuner under 2024.

Rapporten är sammanställd av koordinators Maria Hälleberg Nyman med stöd av Kristina Arnrup.

Fastställd vid styrgruppsmöte 2024-02-07.